

ממדי הלמידה

לקראת הוראה
מושכלת

רוברט ג' טלאט

ממד'י הלמידה

לקראת הוראה מושכלת

הוראה באמצעות ממד'י הלמידה

רוברט ג' מרזנו

מכון ברנמן וייס
לטיפוח החשיבה

המרכז הישראלי
להינדס מדעי-טכנולוגי

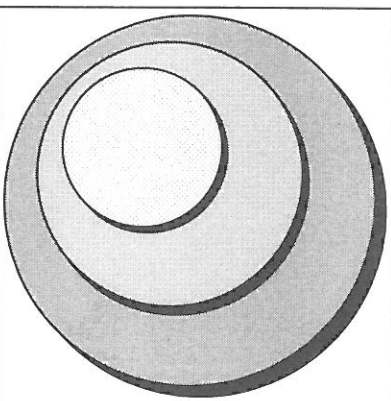

משרד החינוך, התרבות והספורט
המנהל הפדגוגי
האגף לתוכניות לימודים

ממדי הלמידה

לקראת הוראה

מושכלת

הוראה באמצעות

ממדי הלמידה

רוברט ג' מרזאנו

A Different Kind of Classroom — Teaching with Dimensions of Learning

By Robert J. Marzano

Published in Hebrew by
The Branco Weiss Institute for the Development of Thinking

by arrangement with ASCD, Association for
Supervision and Curriculum Development, Alexandria, Virginia

Copyright © 1992 by ASCD

ASCD Stock Number: 611-92107

ISBN: 0-87120-192-5

Hebrew Rights © 1998 by

The Branco Weiss Institute for the Development of Thinking

P. O. Box 648, Jerusalem 91006, Israel

Printed in Israel

אין להעתיק, לשכפל, לרקליט, לזרוג, לאחסן במאגר מידע
או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי,
אלקטרוני, אופטי, או מכני (לרבות צילום והקלטה)
ללא אישור בכתב מתמועצת לאור

תרגום מאנגלית: אמיר צוקרמן

עריכת: דן שרון

עריכת לשון: דורית אבידן

סדר ועמוד: מיקי פקלמן

הוצאה לאור: אסתר קולר

עיצוב עטיפה: שמעון שניידר

© 1998

כל הזכויות שמורות

למכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה

ת"ז 648, ירושלים 91006

מסות"ב: 4-01-7050-965 ISBN:

לוחות וודיפסה: ארט פלוס

נדפס בישראל

תוכן העניינים

VII	פתח דבר	
9	הוראה המתמקדת בלמידה: רעיון שהגיעה שעתו	
28	מימד 1: גישות ותחושות חיוביות ללמידה	
43	מימד 2: רכישת ידע והטמעתו	
84	מימד 3: הרחבת ידע ועיבודו	
129	מימד 4: שימוש משמעותי בידע	
159	מימד 5: הרגלי מחשבה פוריים	
185	הכל מתחבר	
218	מראי מקומות	

פתח דבר

"ממד"י הלמידה" היא תוכנית הוראה שצמחה מתוך מסגרת העבודה המחקרית-התיאורטית המקיפה בנושא תהליך ההכרה והלמידה, הקרויה "ממד"י החשיבה". התוכנית מתרגמת את העבודה המחקרית והתיאורטית שהוצגה בפירוט בספר **ממד"י החשיבה*** לכלל מודל מעשי, שמורים במסגרות וברמות חינוכיות שונות יכולים להשתמש בו לשיפור ההוראה והלמידה בכל תחומי התוכן. יותר מתשעים אנשי חינוך נטלו חלק בעבודה על "הפרויקט המשותף למחקר ופיתוח ממד"י הלמידה", ועמלו במשך שנתיים ימים על הפיכת התוכנית הבסיסית לכלי רב-ערך לארגון מחדש של תוכניות לימודים, של הוראה ושל הערכה.

מודל ממד"י הלמידה בנוי על שש הנחות יסוד :
 1. על ההוראה לשקף את מירב ומיטב ידיעתנו על האופן שבו הלמידה מתרחשת.

2. למידה כרוכה במערכת מורכבת של תהליכים אינטראקטיביים הכוללים חמישה סוגי חשיבה – חמשת ממד"י הלמידה.

3. הוראה המתמקדת בנושאים קוריקולריים רחבים ובין-תחומיים היא חדרד היעילה ביותר לקידום למידה.

4. כדי להקל על הלמידה יש לכלול בתוכניות לימודים הוראה מפורשת של גישות, תפיסות והרגלים מנטליים ברמה גבוהה.

5. גישה מקיפת להוראה כוללת לפחות שני סוגים מובחנים של הוראה: הוראה ממוקדת מורה, והוראה ממוקדת תלמיד.

6. על הערכות ומבחנים להתמקד ביכולת התלמיד להשתמש בידע ובחשיבה סדורה ומורכבת, יותר מאשר בזכירת מידע ברמה נמוכה.

* ראו **ממד"י החשיבה** (Marzano, Brandt, Hughes, Jones, Pressisen, Rankin, & Subo, 1988). מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה, 1998.

תוכנית ממדי הלמידה כוללת מנוון מרכזיבים שנועדו לעזור למתחנכ להיטיב להבין כיצד שש הנחות יסוד אלה משפיעות על עבודתו של המנכ בכתה.

ממדי הלמידה: לקראת הוראה מושכלת – בודק ומציג את העבר התאורטית והמחקרית המונחת ביסוד מסגרת העבודה הכללית ו המודל. גם אם ניתן להשתמש בתוכנית בלי לקרוא את הספר, מורים יב טוב יותר את תהליכי ההכרה והלמידה אם יקראו בו.

ממדי הלמידה: ספר עזר למורה (פ' *nensions of Learning Teacher*) מכיל תיאורים מפורטים של אסטרטגיות הוראה אינטרנטי לתוכנית, של החלטות שהמורה חייב לקבל כדי להשתמש בתוכנ בכתה, ושל סוגי הערכה המגפים את המשת הממדים. הספר כו דוגמאות שיעור לכל מימד, ומודדך לתכנון יחידות לימוד וצורות הער בכתה.

ממדי הלמידה: ספר עזר למנחה (פ' *nensions of Learning Trainer*) כולל מערך תרחישים, שקפים לתלייה בכתה, וקווים מנה לניהול תוכנית הכשרה מקיפה בתוכנית הממדים ולפיתוח צוות מור שיעבדו לפיה.

יישום ממדי הלמידה (*Dimensions of Learning*) מו דרכים שונות שבהן ניתן להשתמש בתוכנית בבית-הספר, ודן בגורמ השונים שיש להביא בחשבון כאשר מחליטים באיזו גישה להשתמש. לבסוף, קיימת גם סדרת קלטות וידיאו המציגות ומדגימות כ מהמושגים החשובים המונחים ביסוד מודל הממדים. יחד, מקורות א מנחים מתחכים על פי גישה מובנית, אך עם זאת גם גמישה, לשיי תוכניות הלמידה, החוראה והתערכת.